

 HEDEMORA KOMMUN	STYRDOKUMENT		Sida 1(20)
	Datum 2026-04-29		Omfattning Omsorgsförvaltningen
	Giltighet fr o m: 2026-05-27		Publicering Författningssamling
Godkänt/antaget av Omsorgsnämnden	Dokumentägare Förvaltningschef	Dokumentansvarig Nämndsekreterare	

Riktlinje för bedömning av insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Dok. Kategori:	Riktlinje
Stadie:	Beslutad
Gallring:	Vid inaktualitet
Kort beskrivning:	Riktlinje för handläggning av området LSS Omsorgsnämnden fastställer riktlinjen och överlämnar därmed åt omsorgsförvaltningen att ansvara för skilda verksamhetsområden, uppgifter och arbetsformer.

Ursprungligt beslutsdatum 2021-05-19	Ursprungligt diarienummer ON211-21 730	Bör revideras senast -	Skapad av Kvalitetsutvecklare
Revideringar (datum, §) 2022-04-30 2025-02-14 2026-04-29	Vad revideringen avsett Översyn av dokument	Diarienummer vid revidering ON084-25 730	Ändrad av Enhetschef

Innehållsförteckning

Innehåll

1. Inledning	4
1.1 Syfte	4
2. Målgrupp	4
3. Lagstiftning	5
3.1 Barnkonventionen	5
3.2 Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade	5
3.3 Lagens Mål och inriktning	6
3.4 Rätt till insatser	6
3.5 Personkrets enligt LSS	6
3.6 Bedömning av personkretstillhörighet	7
4. Insatser enligt LSS	7
4.1 Förhandsbesked	9
4.2 Vem kan söka insats	9
4.3 Tillfällig vistelse i kommunen	10
4.4 Gemensamt hushåll	10
4.5 Föräldrar med funktionsnedsättning	10
4.6 Personer med missbruks- och beroendeproblematik	11
5. Handläggning	11
5.1 Utredningsmetod ICF och IBIC	11
5.2 Barnperspektivet	12
5.3 Bedömning	12

5.4 Beslut.....	13
5.5 Verkställighet.....	13
5.6 Överklagan.....	13
5.7 Individuell plan.....	14
6 Kriterier vid bedömning av insatserna i LSS.....	14
6.1 Regionens råd och stöd.....	14
6.2 Biträde av personlig assistans eller ekonomisk ersättning för sådan assistans.....	14
6.3 Ledsagarservice	16
6.4 Kontaktperson	17
6.5 Avlösarservice i hemmet	17
6.6 Korttidsvistelse	17
6.7 Korttidstillsyn för skolorngdom över 12 år	17
6.8 Familjehem eller bostad för särskild service för barn och ungdom.....	18
6.9 Bostad med särskild för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna	18
6.9 Daglig verksamhet	19
7 Samverkan.....	20
8 Samordnad individuell plan (SIP)	20
9 Ej verkställda beslut.....	20

1. Inledning

Riktlinjer ska säkerställa rättssäkerhet och likabehandling när det gäller utredning, bedömning och insatser som ska erbjudas. Riktlinjen ska fungera som en vägledning och ge stöd i det praktiska arbetet samt hjälp med att tolka lagstiftning i individuella behovsbedömningar. I takt med utveckling av rättspraxis, behöver beslut om stödinsatser regelbundet ses över. Även utveckling av nya insatser och behandlingsmetoder eller samhällsförändringar kan leda till ändrade krav på nämndens verksamhet.

Kommunens riktlinjer är en vägledning och innebär inte någon inskränkning i den enskildes möjlighet att få sitt ärende individuellt prövat. Varje ansökan ska utredas och varje beslut ska baseras på den enskildes behov. En ansökan kan inte avvisas med motiveringen att riktlinjerna inte innehåller det sökta biståndet.

Omsorgsnämnden i Hedemora kommun har ansvaret för personer som omfattas av en personkrets enligt LSS, såväl för utredning som för insatser. Kommunens yttersta ansvar omfattar däremot inte de insatser som ligger inom andra huvudmäns ansvarsområden.

I Hedemora kommun finns ingen socialnämnd, omsorgsnämnden utgör för sin del tillika socialnämnd. Om socialnämnd här förekommer i text eller i citerad lagtext med mera avses för Hedemoras del omsorgsnämnden.

Dessa riktlinjer omfattar biståndsbedömning och handläggning enligt LSS, *Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade*.

1.1 Syfte

Syftet med riktlinjerna är att:

- fungera som omsorgsnämndens styrdokument för handläggare och ska tillämpas vid handläggning av ärenden som personer med funktionshinder gällande LSS
- bidra till enhetliga bedömningsgrunder för att garantera rättssäkerhet
- skapa tydlighet och samsyn i arbetet som rör socialtjänstens myndighetsutövning gällande riktlinjens målgrupp

2. Målgrupp

Målgrupp för dessa riktlinjer är personer med funktionshinder som omfattas av LSS och är bosatta i Hedemora kommun. Personer placerade av annan kommun omfattas inte av dessa riktlinjer.

3. Lagstiftning

Följande lagar är av stor betydelse för socialtjänstens arbete med biståndsbedömning:

- Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)
- Förvaltningslag (2017:900)
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) OFSL
- Barnkonventionen (2018:1197)
- Socialtjänstlag (2025:400) SoL
- Föräldrabalk (1949:381)
- Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)
- Diskrimineringslag (2008:567)
- Lag om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (2017:612)
- Socialförsäkringsbalk (210:110)

3.1 Barnkonventionen

Barnkonventionen som lag trädde i kraft den 1 januari 2020. Beslutet innebär ett förtydligande av att domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen.

Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. Barnkonventionen bidrar till att synliggöra barnets rättigheter. Det är ett sätt att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet.

Anmälningsskyldighet vid oro för barn

Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdomar samt andra myndigheter inom socialtjänsten är enligt socialtjänstlagen skyldiga att genast anmäla till enheten barn och ungdom, BoU, om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att de behöver ingripa till ett barns skydd.

Anmälningsskyldigheten innebär att sekretessen mellan olika verksamheter bryts.

3.2 Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387) är en rättighetslag och utgör ett komplement till Socialtjänstlagen och annan lagstiftning. En rättighetslag är formulerad så att den som tillhör lagen kan ha rätt till en eller flera av de insatser som finns i lagen.

Alla insatser enligt LSS är frivilliga. Den enskilde kan ha rätt till insatser både genom SoL och LSS och det är den enskilde som avgör enligt vilken lag denne vill ansöka om stöd.

3.3 Lagens Mål och inriktning

Verksamhet enligt denna lag skall främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som anges omfattas av lagen enligt 1 §. Målet skall vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

I § 6 anges att verksamheten ska vara av god kvalitet och bedrivas i samarbete med andra berörda samhällsorgan och myndigheter. Detta innebär att målet med LSS är att personer med funktionsnedsättning inte ska ha sämre levnadsvillkor än personer utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder.

I § 7 anges att personer som omfattas av personkrets har rätt till stöd enligt 9 § 1–9 om de sådan hjälp och om det inte är tillgodosett på annat sätt.

I § 8 anges att insatser ska ges den enskilde om denne begär det. Den enskilde eller dennes legale företrädare behöver inkomma med en begäran om stöd.

3.4 Rätt till insatser

Alla personer med funktionsnedsättning omfattas inte av LSS. För att ha rätt till insatser krävs att:

- den enskilde omfattas av någon av lagens tre personkretsar
- den enskilde behöver sådan hjälp i sin livsföring
- behovet inte tillgodoses på annat sätt
- insatser behövs för att den enskilde ska tillförsäkras goda levnadsvillkor

3.5 Personkrets enligt LSS

Vilka personer som omfattas av bestämmelserna i LSS framgår av 1 § LSS.

- Personer med utvecklingsstörning. Personer med autism eller autismliknande tillstånd. (Personkrets 1)
- Personer som har en hjärnskada med en begåvningsmässig funktionsnedsättning. Orsakad av en olycka, skada eller sjukdom. Personen ska ha fått sin skada i vuxen ålder, d.v.s. efter 16 års ålder. (Personkrets 2).
- Personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar som inte beror på normalt åldrande. Funktionsnedsättningen ska vara varaktig. Personen ska ha svårigheter i den dagliga livsföringen och inte klara vardagsrutiner på egen hand, som personlig hygien, toalettbesök, på- och avklädning, mathållning, förflyttning inomhus och utomhus och därmed ha ett omfattande behov av stöd eller service. Svårigheter ska finnas dagligen och i olika situationer och miljöer. Det ska även starkt påverka flera viktiga livsområden samtidigt som boende, fritid eller behov av habilitering eller rehabilitering. (Personkrets 3). Samtliga rekvisit enligt ovanstående skall vara uppfyllda för att omfattas av personkretsen.

3.6 Bedömning av personkretstillhörighet

Prövning om huruvida personen omfattas av personkretsen enligt 1 § LSS skall och kan endast företas i samband med en ansökan om insats och sker vid varje beslut om insats.

Personkrets 1 och 2 ska alltid intygas med psykolog- eller läkarutlåtande, där diagnosen uttryckligen överensstämmer med begreppen i lagtexten. Med utvecklingsstörning avses diagnosen Mental retardation och med autism avses diagnosen Autistiskt syndrom.

Bedömning av personkrets 3 görs av LSS-handläggare. Till underlag för bedömning inhämtas utlåtanden av behörig så som läkare, psykolog och för ställningstagande. Det är individen som ansvarar för att inkomma med begärda intyg och utlåtanden.

- Personen har ett funktionshinder
- Funktionshindret är varaktigt dvs. inte tillfälligt eller av övergående natur
- Funktionshindret är stort
- Funktionshindret förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen
- Funktionshindret medför ett omfattande behov av stöd och service

Tidsgränsen för när funktionshindret är varaktigt får bedömas i det enskilda fallet. Generellt anses dock funktionshindret bestå minst ett år för att kunna betraktas som varaktigt. Oftast handlar det om betydligt längre perioder.

Med betydande svårigheter i den dagliga livsföringen menas att den enskilde inte på egen hand kan klara vardagsrutiner som toalettbestyr och hygien, påklädning, mathållning, förflyttning inomhus eller utomhus, sysselsättning och nödvändig träning och/eller behandling. Det kan också innebära att en person inte kan förstå och klara sin ekonomi, svårigheter att göra sig förstådd, kommunicera med andra (till exempel i direkta samtal med andra och telefonsamtal) eller att en person löper risk att bli isolerad från andra människor.

Vägledning hämtas kontinuerligt utifrån domstolspraxis.

4. Insatser enligt LSS

Inom ramen för LSS finns 10 insatser. Alla insatser är frivilliga och begärs av den enskilde eller dennes legale företrädare.

1. Råd och personligt stöd - Rådgivning och annat personligt stöd vilar i första hand på Regionens hälso- och sjukvård. Den eller de yrkeskategorier som skall utföra stödet ska ha särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder.

2. Personlig assistans kan ansökas av personer under 67 år med stora funktionsnedsättningar. Den enskilde som själv inte kan utföra sina grundläggande behov, personlig hygien, intag av föda, på- avklädning, kommunicera med andra, andning, och förebygga allvarlig skada eller ha behov av stöd under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär fara för personens liv.

3. Ledsagarservice är till för den som behöver hjälp med att komma ut på fritids- och kulturaktiviteter eller för att kunna delta i samhällslivet.

4. Kontaktperson är en medmänniska som ger ett personligt stöd. Kontaktperson är ett icke professionellt stöd och det finns inget krav på formell yrkeskompetens. En viktig uppgift för kontaktpersonen är att bryta den funktionsnedsattes isolering.

5. Avlösarservice är till för den som vårdar en funktionsnedsatt familjemedlem i hemmet. Avlösning sker genom att en person kommer hem till familjen och ger omvårdnad till den funktionsnedsatte. Avlösning kan ges regelbundet eller som insats vid akuta uppkomna behov.

6. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet är en insats för att den funktionsnedsatte ska få miljöombyte och rekreation samt ge anhörig möjlighet till avlastning. Korttidsvistelse kan ges på korttidshem, hos en stödfamilj eller i form av lägerverksamhet. Korttidsvistelse kan beviljas som regelbunden insats eller som insats vid akuta uppkomna behov. Denna insats kan beviljas barn, ungdom och vuxna.

7. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år kan beviljas barn och ungdom och täcker tid före och efter skolans slut samt lov. Tillsynen ska erbjudas på ett sätt som tryggar föräldrarnas möjligheter att delta i arbetslivet.

7. Familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar som trots olika stödåtgärder inte kan bo hos sina föräldrar. Familjehem innebär att barnet bor hos en annan familj än den egna. Det bör ställas minst lika stora krav på det familjehem där barn placeras som en insats enligt denna lag som det ställs av Socialtjänsten i fråga av andra familjehem.

Bostad med särskild service för barn och ungdomar innebär en bostad där det ofta är fråga om att tillgodose komplicerade omvårdnadsbehov. Bostad med särskild service (elevhem) kan beviljas utifrån barnets eller ungdomens skolsituation eller av omfattande omvårdnadsbehov.

8. Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskild anpassad bostad för vuxna. I en bostad med särskild service kan man få anpassat stöd. Insatsen prövas individuellt och kan beviljas i tre former:

- Servicebostad
- Gruppboende
- Särskilt anpassad bostad

I bostad med särskild service (gäller servicebostad och gruppboende) ingår omvårdnad, fritid och kultur som en del av insatsen. Omvårdnaden skall kontinuerligt anpassas efter rådande omständigheter så att den hela tiden svarar mot den enskildes aktuella situation. En förutsättning för en sådan utformning av omvårdnaden är att den noggrant planeras, dokumenteras och följs upp. Den enskilde kan inte kräva att få flytta in i ett namngivet boende.

9. Daglig verksamhet - Den som omfattas av LSS personkrets 1 eller 2 och är i yrkesverksam ålder, saknar förvärvsarbete, arbetsförmåga och inte studerar har rätt till daglig verksamhet. Hänsyn skall tas till den enskildes önskemål om inriktning på verksamheten.

4.1 Förhandsbesked

Av 16 § LSS följer att en person som tänker bosätta sig i Hedemora kommun har rätt att få sin begäran om insats prövad enligt samma kriterier som en inom kommunen bosatt person. Detta innebär ingen rätt till förtur eller liknande. Den enskildes avsikt att flytta till kommunen ska vara klar och bestämd vilket inte anses vara fallet om man vänder sig till flera kommuner samtidigt. I ett förhandsbesked ska personen lämnas besked om:

- Vilken rätt till insatser personen har vid inflyttning till kommunen
- Ett förhandsbesked gäller sex månader från den dag då insatserna blir tillgängliga för den enskilde.

4.2 Vem kan söka insats

Personen ska vara folkbokförd i Hedemora kommun och själv söka om insats. Om han/hon är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning till en ansökan kan ansökan göras av:

- Vårdnadshavare (för underåriga)
- Särskilt förordnad förmyndare (för minderåriga)
- Legal företrädare, så som god man, förvaltare eller ombud

Vid gemensam vårdnad om barn under 15 år samt för ungdomar mellan 15–18 år som saknar förmåga att själv ta ställning måste båda föräldrarna ge sitt samtycke till att insats begärs.

Omsorgsnämnden kan enligt 6 kap. 13 a § förädrabalken, besluta att en åtgärd får vidtas utan den andre vårdnadshavarens samtycke. Det innebär att det är tillräckligt att en ansökan görs av endast en vårdnadshavare. Detta gäller tre olika insatser; biträde av kontaktperson, avlösarservice i hemmet och korttidsvistelse utanför det egna hemmet, se 9 § 4, 5 och 6 LSS.

4.3 Tillfällig vistelse i kommunen

För personer som omfattas av lagens personkrets och som tillfälligt vistas i kommunen föreligger enligt 16 § LSS en skyldighet att ställa resurser till förfogande vid akuta situationer. Som tillfällig vistelse räknas såväl en tillfällig genomresa som upp till sex månaders boende i till exempel sommarbostad. Behovet av insats ska uppkomma under vistelsen och avse tillfälliga stödinsatser som den enskilde behöver omedelbart.

Bosättningskommunen kan begära att vistelsekommunen verkställer beslut. I sådana fall ska vistelsekommunen ersätta för kostnader ersättning ska då betalas enligt bosättningskommunens ersättningsnivå för motsvarande insatser enligt 16 b § LSS.

4.4 Gemensamt hushåll

För vuxna personer som lever i hushållsgemenskap förutsätts att viss praktisk hjälp ges mellan de vuxna. Något ansvar för den andres personliga omvårdnad föreligger inte. Detta gäller även för par som sammanbor och föräldrar med hemmavarande barn över 18 år. För makar finns detta reglerat i äktenskapsbalken. Några särskilda skäl att göra avsteg från denna bedömning, till exempel med hänsyn till kulturellt betingade traditioner skall inte göras.

4.5 Föräldrar med funktionsnedsättning

Omvårdnad av barn till en person med funktionsnedsättning är som huvudregel inte en syssla för personal, till exempel en personlig assistent. För en person med funktionsnedsättning kan dock den personliga assistansen vara en viktig förutsättning för att kunna utöva ett föräldraskap. Behovet av personlig assistans i föräldrarollen varierar efterhand som barnet växer och utvecklas och är störst under de första åren i barnets liv, då barnet känslomässigt och praktiskt är totalt beroende av sin förälder. Bedömningen av hur länge viss omvårdnad av barnet bör anses ingå i förälderns personliga assistans och måste avgöras i varje enskilt fall.

När det uppstår frågetecken runt föräldraförmågan skall enheten för barn- och ungdom kontaktas. Enheten för barn och ungdom är alltid huvudansvarig i utredningar av föräldraförmågan.

4.6 Personer med missbruks- och beroendeproblematik

Personer som omfattas av en LSS personkrets kan ha beroende- och/eller missbruksproblematik. Ett missbruk eller beroende kan ge upphov till en personkretstillhörighet enligt 1 § punkten 3 om alla rekvisit är uppfyllda.

Att en person omfattas av LSS personkrets utgör ingen inskränkning i rätten till hjälp enligt SoL för missbruksproblematiken. Det kan handla om insatser som syftar till nykterhet och drogfrihet men även skademinimerande åtgärder. Av vikt är att ha en helhetssyn kring den enskildes situation och en välfungerande intern samverkan och samordning av insatser. Behovet av insatser enligt LSS eller SoL till följd av den enskildes funktionsnedsättning måste vägas samman med det vårdbehov för missbruk och beroende som föreligger.

5. Handläggning

I Hedemora är det LSS-handläggare som tar emot den enskildes ansökan som kan ske muntligt eller skriftligt. Handläggaren utreder enligt IBIC och beslutar utifrån delegationsordning i enlighet med LSS-lagstiftningens och förvaltningslagens bestämmelser.

Om en myndighet bedömer att avgörandet i ett ärende som har inletts av en enskild part kommer att bli väsentligt försenat, ska myndigheten underrätta part om detta. I sådan underrättelse ska myndigheten redovisa anledningen till förseningen enligt 11 § förvaltningslagen.

Om ett ärende som har inletts av en enskild part inte har avgjorts i första instans senast inom sex månader, får parten skriftligen begära att myndigheten ska avgöra ärendet. Myndigheten ska inom fyra veckor från den dag då en sådan begäran kom in antingen avgöra ärendet eller i ett särskilt beslut avslå begäran enligt 12 § förvaltningslagen.

5.1 Utredningsmetod ICF och IBIC

Biståndshandläggning och dokumentation inom Omsorgsnämndens verksamheter i Hedemora kommun ska ske på ett behovsinriktat, systematiskt och strukturerat sätt med ICF som utgångspunkt. ICF är ett internationellt klassifikationssystem som har utvecklats av Världshälsoorganisationen (WHO) för att tillämpas på olika aspekter av hälsa. Detta för att kunna beskriva individens behov såväl fysiskt, psykiskt och socialt.

Handläggningsprocessen ger därmed en helhetsbild som ringar in alla livsområden, exempelvis familj, sociala relationer, arbetsliv, skola samt hur funktionsnedsättningen påverkar vardagen. Under handläggningsprocessen är det centralt att handläggaren tänker på att den sökande står i beroendeställning. Utredningen bör genomföras på ett sätt så att individen får möjlighet till inflytande.

Individens behov i centrum - IBIC

IBIC är ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt för att utreda den enskildes behov och utgår från individens resurser och mål inom livsområden enligt ICF. IBIC som arbetssätt är framtagen och rekommenderad av Socialstyrelsen.

De nio huvudområdena är:

- Lärande och tillämpa kunskap
- Allmänna uppgifter och krav
- Kommunikation
- Förflyttning
- Personlig vård
- Hemliv
- Mellanmänskliga interaktioner och relationer
- Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv
- Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv

Ytterligare områden som beaktas i utredning och bedömning är

- Känsla av otrygghet
- Personligt stöd från personer som vårdar eller stödjer en närstående
- Omgivningsfaktorer
- Hälsotillstånd

5.2 Barnperspektivet

Vid bedömning av behov av insatser för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar skall särskild hänsyn tas till barnets bästa i utrednings- och beslutsprocessen. Detta innebär bland annat barnet/ungdomens rätt att utifrån sin förmåga ges möjlighet att uttrycka sin vilja. Barnet skall få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Betydelsen av barns åsikter skall avvägas mot ålder och mognad.

Barn – ungdomar från 15 år som själva kan förstå vad saken gäller och har förmåga att uttrycka en vilja, kan inte ges särskilda insatser enligt lagen enbart på vårdnadshavarens eller annan ställföreträdarens begäran.

5.3 Bedömning

Det skall alltid ske en individuell bedömning både av den enskildes behov av insatser och insatsens omfattning för att bedöma den enskildes rätt till LSS-insats och prövas om han/hon:

1. Tillhör LSS personkrets
2. Har behov av sökt insats
3. Tillförsäkrats goda levnadsvillkor.
4. Att behovet inte är tillgodosett på annat sätt.

Verkställighetsfrågor som till exempel resursbrist är inte en giltig avslagsgrund vid prövning av behoven. Den individuella bedömningen skall ske utifrån ett helhetsperspektiv för att sedan kunna besluta om en rimlig omfattning av insatsen.

I rimlighetsbedömningen bör levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning jämföras med villkoren för människor som inte är funktionsnedsatta, i samma ålder och med liknande förhållanden.

5.4 Beslut

LSS-handläggare fattar beslut enligt fastställd delegationsordning. Huvudprincipen är att ett beslut bör vara fattat senast tre månader efter att ansökan inkommit.

Utredningen leder fram till ett beslut om bifall eller avslag av sökt insats, även delar av den sökta insatsen kan beviljas eller avslås. Besluten är tidsbegränsade och omprövning sker regelbundet. Undantag gäller bostad med särskild service för vuxna och daglig verksamhet, där beslut kan fattas tillsvidare eller tidsbegränsat.

Beslut om huruvida insatser beviljas eller inte ska dokumenteras och kommuniceras skriftligt till individ eller till vårdnadshavare om det rör ett barn eller ungdom. Besvärshänvisning ska medfölja beslutet och innehålla information hur beslut kan överklagas.

Om en insats inte kan beviljas enligt LSS kan individen ansöka om bistånd enligt socialtjänstlagen. Då utreds och bedöms behovet av insatser enligt socialtjänstlagen för barn respektive vuxna.

5.5 Verkställighet

Handläggaren meddelar beslut om beviljade insatser till den som ansvarar för verkställigheten.

Vid personlig assistans har den enskilde möjligheten att välja annan utförare än kommunen.

Om insats inte blir verkställd inom rimlig tid på grund av att den funktionsnedsatte tackar nej till erbjuden personal eller tackar nej till specifik insats fler än två gånger, måste ställningstagande göras om den enskilde fortfarande har behov av biståndet.

5.6 Överklagan

Den enskilde och/eller dennes ombud ska alltid informeras om möjligheten att överklaga beslut enligt 33 § förvaltningslagen. Beslut enligt 9 § LSS kan överklagas både avseende personkretstillhörighet, insats och omfattning. Överklagande ska ske skriftligt och ange vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. Om individen önskar ska handläggaren hjälpa den enskilde med överklagan.

Det är den sökande själv, ombud eller företrädare som ansvarar för innehållet och som undertecknar överklagandet. Överklagandet sänds till omsorgsförvaltningen och ska ha inkommit inom tre veckor från den dag sökanden fick del av beslutet. Vid

inkommen överklagan ska ställning tas om nämndens beslut ska ändras eller kvarstå. Vidhåller nämnden sitt beslut sänds överklagan vidare till förvaltningsrätten enligt 36–39 §§.

5.7 Individuell plan

I samband med att en insats enligt LSS beviljas ska den enskilde erbjudas att en individuell plan med redan beslutade samt planerade insatser upprättas i samråd med den enskilde. Den som har beviljats en insats ska när som helst kunna begära att en individuell plan upprättas, om det inte redan har skett. I planen ska även åtgärder redovisas som vidtas av andra än kommunen och regionen. Planen ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året. Region och kommunen ska underrätta varandra om upprättade planer (10 § LSS).

6 Kriterier vid bedömning av insatserna i LSS

6.1 Regionens råd och stöd

Region Dalarnas Habilitering och psykiatriska öppenvård inklusive Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) erbjuder stöd, utbildning, råd och behandling till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning och deras närstående. Stödet ska bidra till fungerande vardagsliv, god livskvalitet och delaktighet i samhället.

6.2 Biträde av personlig assistans eller ekonomisk ersättning för sådan assistans

Med personlig assistans menas personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionsnedsättningar behöver hjälp med sina grundläggande behov. Behovet av hjälp ska inte vara av ringa omfattning

Med grundläggande behov enligt LSS avses:

- Andning
- Personlig hygien
- Måltider
- Att klä av och på sig
- Att kommunicera med andra
- Stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, annan person eller egendom.
- Stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär att det finns fara för den enskildes liv.

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd för sådan assistans för andra

personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt. Förutsättningen är att de grundläggande behoven inte bedöms som ringa.

Personlig assistans avseende tid efter att den insatsberättigade har fyllt 67 år beviljas endast om:

1. insatsen har beviljats innan han eller hon har fyllt 67 år, eller
2. ansökan om sådan insats inkommer till kommunen senast dagen före 67-årsdagen och därefter blir beviljad (9b § LSS)

Insatser enligt 9 § 2 LSS får inte utökas efter det att den insatsberättigade har fyllt 67 år.

Syfte

Insatsen personlig assistans syftar till att möjliggöra för personer med stora och svåra funktionsnedsättningar och behöver hjälp av annan person i situationer av mycket privat karaktär att leva ett självständigt och oberoende liv.

Enligt LSS § 6 skall verksamheten vara grundad på respekt för personens självbestämmande och integritet. Personen skall i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges.

Försäkringskassans ansvar

Assistansersättning enligt Socialförsäkringsbalken 51 kap 3 § ska lämnas till personer som behöver hjälp med de grundläggande behoven med i genomsnitt mer än 20 timmar/vecka. Den som är beviljad assistansersättning för sina grundläggande behov har även rätt till stöd för övriga personliga behov.

Kommunens ansvar

Kommunen är ansvarig för beslut om personlig assistans till personer som behöver hjälp med sina grundläggande behov upp till 20 timmar per vecka samt stöd för sina övriga personliga behov. Kommunen ansvarar även för utredning och beslut vid behov av tillfällig utökning av personlig assistans, exempelvis vid sjukdom och resor. I vissa fall förändras behoven och den enskilde ansöker om en utökning av assistanstimmar. Vid en samtidig ansökan till kommunen och Försäkringskassan, tar respektive myndighet sina egna beslut.

Kommunen är skyldig att till Försäkringskassan anmäla om en person med assistansersättning erhåller insatser från kommunen, till exempel daglig verksamhet, korttidsvistelse eller särskilt boende.

Bedömningskriterier vid utredning av personlig assistans

Att Personen omfattas av någon av de tre personkretsarna är en förutsättning för att erhålla insatsen.

Det ska finnas ett omfattande, dagligt och bestående behov av hjälp med de grundläggande behoven för att beviljas personlig assistans. Vid bedömning av behovet ska hänsyn tas till befintliga och möjliga hjälpmedel samt anpassningar i

bostaden som kan kompensera funktionsnedsättningen. Personal ska inte ersätta hjälpmedel och/eller anpassningar.

Vid utredning om personlig assistans skall makars/sambos ansvar för varandra och det gemensamma hushållet, beaktas. Detta med hänvisning till 1 kap. 1-5 §§ äktenskapsbalken.

Både barn och vuxna kan bli beviljade personlig assistans. För barn/ungdom skall det i utredning/bedömning tas hänsyn till barnets utveckling och föräldraansvaret med hänvisning till föräldrabalken och lagens bestämmelser, LSS 9 f §. Ett schablonavdrag utifrån barnets ålder beaktas vid bedömningen av barn och ungdomars behov. Regeringen föreskriver schablonavdraget.

Personer med enbart psykiska funktionsnedsättningar kan vara berättigade till personlig assistans i de fall där karaktären och omfattningen av den psykiska funktionsnedsättning som medför behov av hjälp med de grundläggande behoven

Personlig assistans beviljas inte för personer bosatta i boende med särskild service.

- Beslutet om personlig assistans avser biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av ekonomiskt stöd inte täcks av bestämmelserna i Socialförsäkringsbalken.
- Beslut anges i timmar per vecka.
- I samband med ordinarie assistents sjukdom kan det antingen beviljas ekonomisk ersättning för skäligen kostnader som intet täcks av assistansersättning eller i form av personlig assistent.
- Vid tillfälligt behov av utökad assistans ska LSS-handläggaren endast besluta om antal timmar personlig assistans (schablonbelopp) utifrån det tillfälliga behovet.

6.3 Ledsagarservice

Syftet med insatsen ledsagarservice är att bryta isolering för personer med omfattande funktionsnedsättning.

Insatsen kan beviljas för att besöka vänner, delta i kulturliv och fritidsaktiviteter samt promenader, aktiviteter som den enskilde annars inte skulle kunna genomföra eller vara delaktig i.

Individer som har beviljad personlig assistans kan inte beviljas ledsagarservice, då det ingår i assistansen.

Beslut om ledsagarservice enligt LSS anges i antal timmar per vecka/månad.

6.4 Kontaktperson

Avsikten med en kontaktperson är att tillgodose behovet av en medmänniska när anhörigkontakt eller vänner saknas samt behöver kompletteras. Det finns inget krav på särskild yrkeskompetens hos kontaktperson.

Anhörig ska inte erhålla förordnande som kontaktperson. Kontaktpersonen är aldrig en legal företrädare för den enskilde.

Insatsen kontaktperson kan beviljas till ungdomar och vuxna, Vid bedömning av ungdomars rätt till kontaktperson skall föräldraansvaret, skolgång och ungdomens mognad beaktas.

Insatsen beviljas med antal träffar per månad.

6.5 Avlösarservice i hemmet

Syftet med insatsen är att möjliggöra för vårdnadshavare eller familjehem att bli avlastad i omvårdnadsarbetet. Föräldrar till barn med funktionsnedsättning behöver ofta hjälp med avlösning för att kunna koppla av eller för att genomföra aktiviteter som barnet inte deltar i. Likaså kan avlösning vara en förutsättning för att föräldrar ska kunna ägna sig åt syskon. Insatsen kan beviljas alla tider på dygnet och i olika omfattningar.

Avlösningen sker i barnets hem eller i närområdet och vårdnadshavarna behöver vara nåbara om barnet insjuknar eller liknande. Insatsen är inte en kompensation för en dåligt fungerande barnomsorg.

6.6 Korttidsvistelse

Korttidsvistelse skall erbjuda enskilda personer miljöombyte, rekreation och/eller personlig utveckling. Anhöriga eller familjehemsföräldrar ska få avlösning i omvårdnadsarbetet och ges utrymme till avkoppling.

Insatsen kan ses som ett led i ökad självständighet för ungdomar/vuxna som bor i föräldrahemmet och därigenom bryta beroendeförhållanden mellan barn och föräldrar. Korttidsvistelse kan därmed även bli ett led i enskildas personliga utveckling.

Insatsen kan ske i olika former där de vanligaste är korttidshem, stödfamilj och läger. I Hedemora är ambitionen att behoven så långt möjligt skall tillgodoses inom kommunens egna verksamheter.

Vid bedömningen ska hänsyn tas till andra beviljade insatser.

6.7 Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år

Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år är en insats som skall tillgodose behovet av tillsyn före och efterskoldagen när vårdnadshavare förvärsarbetar.

Insatsen kan beviljas till och med att ungdomen avslutar sina gymnasiestudier.

I Hedemora beslutar LSS-handläggare om insatsen och skolan ansvarar för utförandet av korttidstillsyn.

6.8 Familjehem eller bostad för särskild service för barn och ungdom

Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdom är en insats som riktar sig till barn och ungdomar med svåra funktionsnedsättningar och omfattande behov av omvårdnad, som trots olika stödinsatser inte, kan bo kvar i föräldrahemmet.

Boende i bostad med särskild service för barn och ungdomar i form av elevhemsboende, kan även vara aktuellt om ungdomen har sina gymnasiestudier på annan ort. Boendet behöver ha tillstånd att bedriva boende enligt LSS 9 § 8 för att ungdomen ska kunna beviljas insats.

Insatsen beviljas under skolterminerna, per läsår och längst tills personen avslutat gymnasiestudierna. Möjlighet att vara kvar på elevhem under lov, ska utredas individuellt.

I insatsen familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdom ingår omvårdnad, vilket innefattar all individuellt anpassad hjälp i den dagliga livsföringen som ska tillgodose den enskildes psykiska, fysiska och sociala behov. Inom ramen för bostad med särskild service till barn och ungdom ingår även möjlighet till fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter samt ledsagning i samband med detta.

Avgifter

Föräldrar är skyldiga att i skäligen utsträckning bidra till kommunens kostnader när ett barn under 18 år får vård utom det egna boendet. Kommunen tar ut en avgift som för varje tid motsvarar högsta underhållsstödsbeloppet.

6.9 Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna

Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna innebär möjligheter för vuxna att lämna föräldrahemmet och skapa sig ett eget hem. Boendet ska möjliggöra livskvalitet, goda utvecklingsmöjligheter och ett självständigt liv. Den enskildes behov av stöd och service ligger till grund för val av bostadsform.

Inom ramen för boendet skall den enskilde ges stöd så att egna intressen och önskemål tas tillvara. Den enskilde ska få möjlighet att utveckla ett varierat socialt nätverk och kunna ta del av eller själv utöva kultur- och fritidsaktiviteter som erbjuds både inom den kommunala organisationen och i samhället för övrigt. Utföraren skall bistå den enskilde med planering för deltagande i kultur- och fritidsaktiviteter.

Det finns tre former av boende, servicebostad, gruppboende och särskilt anpassad bostad. I servicebostad och gruppboende finns tillgång till personal dygnet runt, i en särskilt anpassad bostad finns ingen fast personal.

Servicebostad

Med servicebostad avses bostäder som har tillgång till gemensam service, larm och stöd av fast anställd personal. Lägenheterna skall vara anpassade efter den enskildes behov och oftast finnas i samma eller kringliggande hus. I insatsen ingår omvårdnad samt fritids- och kulturella aktiviteter. Serviceboende kan för vissa personer med funktionsnedsättning vara en lämplig av bostad mellan ett helt självständigt boende i en egen lägenhet och en lägenhet i gruppboende. Kommunen har ansvar för Hälso- och sjukvårdsinsatser upp till sjuksköterskenivå.

Gruppboende

Gruppboende skall vara ett bostadsalternativ för personer som har ett så omfattande behov av tillsyn och omvårdnad där kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. Det handlar om ett litet antal bostäder med gemensamma utrymmen och där service och omvårdnad kan ges alla tider på dygnet. I insatsen ingår omvårdnad och fritids- och kulturella aktiviteter. Kommunen har ansvar för Hälso- och sjukvårdsinsatser upp till sjuksköterskenivå

Särskilt anpassad bostad

Särskilt anpassad bostad är en bostad med anpassningar som går utöver sådant som kan ses som vanliga anpassningar. Bostaden ska vara anvisad av kommunen och ha en viss grundanpassning. I insatsen ingår inte personalstöd. Det ska i första hand prövas om anpassningar i befintlig bostad kan tillgodose behovet av en anpassad bostad. Anpassningar i befintlig bostad kan inte beviljas som särskilt anpassad bostad.

Det är personens tillsyn och omvårdnadsbehov som är avgörande vid bedömningen av rätt till bostad med särskild service för vuxna. Det ska finnas ett behov av tillgång till personal under hela dygnet samt att behovet ska vara kvarstående under lång tid

Insatsen beviljas i form av bostad med särskild service. Beslutet ska vara tills vidare och ska innehålla ett omprövningsförbehåll.

6.9 Daglig verksamhet

Daglig verksamheten vänder sig till personer som tillhör personkrets 1 och 2, är i yrkesverksam ålder, inte står till arbetsmarknadens förfogande studerar. Med yrkesverksam ålder avses från 18 år och så länge en person har rätt att kvarstå i anställning enligt lagen (1982:80) om anställningsskydd.

Insatsen daglig verksamhet har som syfte att skapa meningsfull sysselsättning som ska bidra till personlig utveckling, stimulans, gemenskap samt främja delaktighet i samhället utifrån den enskildes egna förmågor. Verksamheten ska vara av habiliterande karaktär och ge miljöombyte, social gemenskap, självkänsla och självförtroende.

Deltagaren ska genom inflytande och medbestämmande ges möjlighet att påverka och utforma innehållet som ska anpassas efter var och ens behov, förutsättningar och intressen.

Insatsen beviljas i form av daglig verksamhet och ska vara tills vidare, med ett omprövningsförbehåll.

Habiliteringsersättning utgår till personer som deltar i daglig verksamhet. Syftet är att aktivt stimulera den enskilde att delta i verksamheten.

7 Samverkan

Finns det behov av flera insatser ska samverkan ske inom enheten och med övriga verksamheter. Samverkan ska alltid ske med den enskildes samtycke och delaktighet, med målet att öka den enskildes livskvalitet. Samverkan ska syfta till att skapa en helhetssyn på den enskildes behov samt hur dessa behov ska tillgodoses för att uppnå goda levnadsvillkor för den enskilde.

Viktiga samverkansparter är bland annat primärvården, regionens beroendevård, öppen- och slutenvård psykiatri, polisen samt kriminalvården. Samverkan kan styras av samverkansdokument rörande regional samverkan, lokal samverkan eller andra former av överenskommelser.

8 Samordnad individuell plan (SIP)

Kommuner och Regioner är enligt lag skyldiga att upprätta en samordnad individuell plan (SIP) när den enskilde har behov av insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården. En SIP ska upprättas om kommunen eller regionen bedömer att en sådan behövs, för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda och om den enskilde samtycker till att den upprättas. Planen ska upprättas enligt 10 kap. 8-9 §§ SoL tillsammans med den enskilde och närstående ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen, om den enskilde inte motsätter sig det. En SIP syftar till att säkerställa samarbetet mellan de olika huvudmännen och att den enskildes behov tillgodoses genom att det förtydligas i ett dokument.

Personal inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården kan initiera en SIP medan exempelvis närstående, kan föreslå att en SIP ska upprättas.

9 Ej verkställda beslut

Alla gynnande beslut enligt 11 kap. 1 § SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen då beslutet fattades, ska rapporteras till nämnden och därefter anmälas till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Även ärenden där verkställigheten avbryts och inte återupptas inom tre månader ska anmälas. Rapportering sker en gång per kvartal.